

SPOLUPRÁCA S MLADÝMI TALENTAMI NOVOZÁMOCKÉHO GYMNÁZIA V OBLASTI KULTÚRY, SPEVU, TANCA, HUDBY A HOVORENÉHO SLOVA

ADRIENA MEDZIHORSKÁ

ABSTRAKT

Práca je zameraná na plnohodnotné využívanie voľného času gymnazistami v Nových Zámkoch. Zdôrazňujeme potrebu individuálneho prístupu k jednotlivcom. Do úvahy berieme náročnosť gymnaziálneho štúdia a jeho nároky na čas strávený mimo školy. Starostlivo vyberáme talentovaných žiakov so zvýšeným záujmom o jednotlivé mimoškolské aktivity. Zároveň preberáme zodpovednosť za našich žiakov aj mimo vyučovacieho procesu. Naším cieľom je vytvárať kultúrne zážitky aj pre širšiu verejnosť.

ÚVOD

Zmena životného tempa a celospoločenského zmýšľania po páde totalitného režimu nás donútila hľadieť na výchovu našej mládeže inými očami. Rozvoj vedy a techniky posunul záujmy žiakov do úplne novej roviny. Výpočtovú techniku, ktorá sa stala súčasťou našich bežných dní sa spoločne učíme využívať tak, aby bola našim sluhom nie pánom.

Naším cieľom je vyhľadávať a podporovať v mladých ľuďoch lásku k umeniu, ku kráse, ktorej sa môžu priblížiť, dotknúť, stať sa jej súčasťou. Odmenou za vynaloženú snahu sa nám dostávajú kultúrne zážitky sprostredkované generáciou, ktorá má možnosť zachrániť našu spoločnosť pred duševnou prázdnotou.

VÝCHOVA ŠTUDENTOV MIMO VYUČOVACIEHO PROCESU

Ako prvý na tento fenomén upozornil Ján Amos Komenský: „Hráť sa má tak, aby hra prospívala stejně telesnému zdraví, jako duševní svěžesti.“ (Komenský, Praha 1960, str. 267-302) Ďalší výrazný záujem o mimoškolskú činnosť zaznamenávame v 19. storočí. Je to obdobie, keď sa postupne prestáva využívať detská práca. Pracovný čas dospelých sa v európskych pomeroch pohybuje v rozmedzí 8 - 12 hodín denne. Voľný čas detí začínajú vyplňať rodičia, učitelia, cirkevné organizácie, rôzne spolky. V dvadsiatom storočí vznikajú významné organizácie, ktoré prijímajú právne dokumenty:

- r. 1920, v Ženeve bola založená Medzinárodná únia pomoci deťom,
- r. 1924, prijatá bola Ženevská deklarácia práv dieťaťa,
- r. 1946 bol rokom založenia detského fondu OSN- UNICEF.

(Multidimenzionálne aspekty výchovy a vzdelávania, Ján Perhács a kolektív, Nitra 2005)

V rámci voľného času sa môže jednotlivec alebo jednotlivec v rámci kolektívu venovať svojim záľubám, rozvíjať nadanie. Je to tiež čas aktívneho odpočinku. Zamýšľame sa, ako našim žiakom tento čas vyplniť. Nároky kladené jednotlivými strednými školami sú rôzne. Niektoré typy si vyžadujú viac teoretických znalostí iné praktických zručností. Zdá sa, že tento fakt nie je pre využívanie voľného času podstatný.

VOĽNÝ ČAS A ZÁĽUBY

Koľko času zostáva našim žiakom na ich voľnočasové aktivity? Je voľba trávenia osobného voľna správna? Kto má žiakom pomôcť voľný čas vyplniť? Ako ich zaujať? Úlohou rodičov či pedagógov nie je vnucovať žiakom svoje predstavy o záujmoch, ale citlivo vnímať individualitu každého jednotlivca, podporovať jeho nadanie a tvorivosť.

Študenti Gymnázia v Nových Zámkoch majú dostatočne širokú škálu výberu možností krúžkov. Ponúkame im pomoc pri výbere podľa ich záujmov. Krúžky sú vedené špecialistami na daný odbor.

ABY NÁM INTERNET SLUŽIL

Médiá denne vstupujú do nášho života bez zaklopania. „Počítače a televízia sa stali najčastejším spôsobom využitia voľného času detí a dospievajúcej mládeže a hlavným protagonistom prehlbovania trendov konzumného spôsobu života detí, mládeže i dospelých. ... Namiesto aktívneho a zmysluplného využívania voľného času stávame sa – dospelí, deti a mládež – často bez výberu konzumentmi toho, čo ponúka rozsvietená obrazovka – bez námahy priamo doma.“ (Emília Kratochvílová, Trnava 2010, str. 8). Internet ľudí zblízuje, ale často nahrádza i možný osobný kontakt. Zblížujú rodiny, ktoré rozdelila práca či štúdium. Nahrádzajú však i futbal s kamarátom z vedľajšej triedy či návštevu divadla s blízkou priateľkou. Našou snahou je vyplniť žiakom voľný čas zmysluplnými činnosťami, ktoré dostatočne naplnia ich dychtivosť po nových skúsenostiach a zážitkoch.

MANAGMENT VOĽNÉHO ČASU

Som učiteľka s 28 ročnou praxou a celý svoj aktívny život trávim s mladými ľuďmi. Potvrdila sa mi metóda zaujať žiaka aktivitami, ktoré zaujímavé pre neho, a nie tými, ktoré naplňajú nás. „...nepoužívať tvorivosť je nielen devastácia seba - je to viac, je to zrada.“ (Masatoshi Yoshimura) v praxi to znamená, že v mimoškolskej činnosti sa je potrebné zaoberať rozvojom talentu.

EDUKÁCIA je širší pojem ako výchova. Vo všeobecnosti možno povedať, že ide o výchovu a vzdelávanie komplexne, je nevyhnutné pôsobiť na racionálnu, emocionálnu, vôľovú, charakterovú, sociálnu stránku jednotlivca.

MOTIVÁCIA nabudenie záujmu o mimoškolskú činnosť medzi žiakmi Gymnázia v Nových Zámkoch.

SNAHA pracovať na rozvoji svojich schopností v oblasti hudby, spevu, tanca, hovoreného slova.

PREFEROVANIE umeleckých hodnôt vedie i k budovaniu kladného vzťahu ako k národnému, tak aj ku inonárodnému folklóru, k autorskej umeleckej tvorbe.

OCHOTA podporovať, spolupracovať, všímať si hodnoty, akceptovať názory iných. Zaujímať stanoviská k obrazom umenia okolitého sveta.

Pri výchovnom procese sú nevyhnutné ideály a vzory. Je to jeden zo spôsobov inšpirácie a podnetov pre aktívny rozvoj osobnosti.

IDEÁL je abstraktný pojem, ktorý musíme konkretizovať a špecifikovať. Z abstraktnej polohy ho prenášať do reálnej a z abstraktnej pozície do konkrétnej pozície.

V 21. storočí, v období otvorenej Európy a sveta, musí mať edukácia multikulturálny charakter. „Ísť do Európy,“ ako to uvádza Kučerová (1996) neznamená potlačiť a zaprieť národnosť, ale trvať na tolerancii k nášmu národnému a kultúrnemu dedičstvu, ktoré ponúkame pre vzájomné porozumenie a obohatenie. Postoje a výkony našich predkov si zaslúžia náš rešpekt. V závere si pripomeňme Friedmanove slová (2003), ktoré nám stále pripomínajú, že: „Kultúra ľudí vzájomne spája, ale i rozdeľuje. Odlišná a neznáma kultúra dokáže ľudí inšpirovať a očariť, ale aj vyvoláva strach, odpor a nenávisť. Zásadnú úlohu v tomto procese pozitívneho a zmysluplného rešpektovania kultúrnej odlišnosti zohráva a bude zohrávať multikulturálna výchova, ktorá sa stala pre ľudstvo tejto planéty aktuálnou nevyhnutnosťou.“

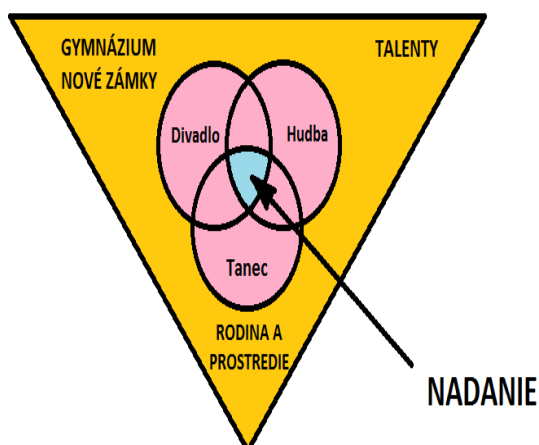
VÝBER TALENTOV NA ZÁUJMOVÚ ČINNOSŤ

Cieľom voľnočasových aktivít je aj formovanie schopností osobnosti, rozvíjanie jej talentu a uspokojovania jej potrieb. Výchova, vzdelávanie, získavanie rozhľadu, nových informácií aj vo voľnom čase napomáha pri rozvoji mladej osobnosti. Je potrebné akceptovať niekoľko princípov. Tie nám pomáhajú určiť si správny smer, vybrať vhodné činnosti a aktivity.

A. Masariková a P. Masarik (2002, s. 83) s prihliadnutím na demokratizačné a humanizačné tendencie vyčlenili nasledovné princípy:

- princíp dobrovoľnosti,
- princíp názorového pluralizmu,
- princíp demokracie a humanizmu,
- princíp mravnosti a tolerancie,
- princíp konsenzu vo výchove,
- princíp činnostného a cieľavedomého zamerania aktivity,
- princíp slobodnej vôle, individualizácie a družnosti,
- princíp jednoty teórie a praxe,
- princíp primeranosti a postupnosti,
- princíp aktivity, tvorivosti a samostatnej práce,
- princíp optimizmu a radosti z vykonávania činnosti.

Na začiatku výberu talentovaných žiakov nás zaujímajú len tí, ktorí sa dobrovoľne hlásia ku svojmu nadaniu, respektíve tí, ktorí oznamujú návštevu alebo absolvovanie ZUŠ, spolkov, skupín, súkromných hodín, tanečných škôl. V rámci krúžku – **práca s talentami** – máme prvý októbrový týždeň v každom školskom roku predstavenie talentov v kategóriách: spev, hra na hudobný nástroj, tanec a pohybové aktivity, hovorené slovo. Talenty motivujeme aj tým, že vytvoríme kompaktný, kreatívny, priateľský tím a naším cieľom budú verejné vystúpenia na rôznych akciách poriadaných školou a mestom. Zviditeľnenie sa je aj inšpiráciou pre ďalšie nadané deti. Vyplniť voľný čas svoj aj iných ľudí kreatívnou činnosťou, nadobúdaním nových pozitívnych vnemov, empatiou, je v období dospievania a na hranici dospelosti mimoriadne pozitívne.

Obrázok 1: Podľa triadického modelu nadania J. Renzulliho a F. Mönksa (prepracované na podmienky našej školy).

Obrázok 2: Scénický tanec- žiačky GNZ v spolupráci so ZUŠ NZ: L. Krajčovičová, V. Paulíková, K. Malíková, P. Halámková, R. Nagyová, B. Králiková, L. Abrhanová, V. Karasová

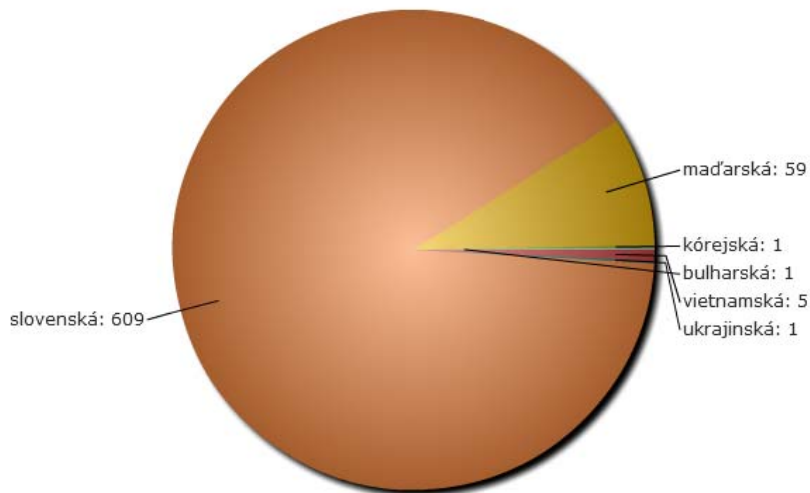

Obrázok 3: Kráľ- T. Tlčina

Po výbere talentov a ich motivácii nasleduje naša mravčia systematická práca. Vybraní študenti sa zdokonaľujú. Uvedomujeme si individualitu každého jednotlivca ako i rozvíjanie sociálnych vzťahov v kolektíve. Uvedomujeme si, aká je dôležitosť ľudskej kreativity a využívania rozumu z ekonomického hľadiska spoločnosti v budúcnosti. Snažíme sa čo najviac vnímať potreby každého jedinca. Pokúšame sa naplniť myšlienku z deklarácie práv nadaných z roku 1985 tézou: „Každému podľa toho, koľko potrebuje.“ (Perhács 2005, Nitra, str. 315)

Rozhodujúce sú aj schopnosti a možnosti spoznávania, ich pretransformovanie a odprezentovanie. Nadanie a talent môžu a nemusia spolu súvisieť. Podľa Jolany Laznibatovej je nadanie viac založené na intelektu a talent na mimointelektových schopnostiach. Sem patrí napr. hudobný, športový či výtvarný talent. I tieto schopnosti si všímame a pri našej práci berieme do úvahy. „Z hľadiska výchovy je podstatne dôležité vedieť, že rovnaké potreby túžby, želania, záujmy možno uspokojiť, naplniť prostredníctvom rozličných činností, aktivít, v pozitívnom i negatívnom zmysle.“ (E. Kratochvílová)

Naša škola pôsobí na národnostne zmiešanom území. Popri štátotvornej slovenskej národnosti je tu početná maďarská národnostná menšina (27, 52% k roku 2001). Myslím si a snažím sa to vysvetliť mojím žiakom na hodinách slovenského jazyka a literatúry ako i na hodinách dejepisu, že človeka a jeho morálny profil nemožno hodnotiť na základe národnosti, náboženstva, farby pleti, ale na základe morálnych a charakterových dispozícií. To je jeden z naliehavých dôvodov, prečo pôsobiť aj cez folklór a všeobecne cez kultúru na vývoj osobnosti mladistvých. Som presvedčená o tom, že správne vyplňanie voľného času aj prostredníctvom krúžkovej činnosti môže viesť k europeizácii a multikulturálnosti mladých Slovákov.

Obrázok 4: Národnostné zloženie žiakov GNZ
(http://gymnz.edupage.org/stats/?file=graf_narodnost.html)

Úloha 1

Talentovaní žiaci dostali úlohu prepojiť regionálnu históriu spätú s významným národovcom, Antonom Bernolákom, ktorý prežil 16 rokov života v našom meste, so súčasným životom.

Riešenie

Píše sa rok 1787. Arcibiskup Vilt ma vymenoval za dekana do Nových Zámkov. Čaká ma veľmi namáhavá práca. Na dôkaz rovnocennosti slovenčiny s češtinou, maďarčinou, latinčinou či nemčinou som sa rozhodol napísať päť jazyčný slovník, ktorým dokážem, že slovenčina zodpovedá bohatosťou svojej slovnéj zásoby ostatným jazykom. A budem sa venovať aj školstvu! A pozdvihnem ho!

ZÁVER

Naším cieľom je okrem vyhľadávania aj rozvíjanie už objavených talentov. Snažíme sa, aby naša práca prinášala radosť nielen žiakom, ale aj pedagógom, rodičom a širokej verejnosti. Naše aktivity vedú tiež ku prehĺbeniu empatie, tolerancie, kreativity a dobrých medziľudských vzťahov. Veríme, že touto mimoškolskou činnosťou sa nám darí a bude dariť odpútať pozornosť mladej generácie od nástrah a negatívnych príkladov spoločnosti.

Sme právom hrdí na našich žiakov, ktorí vďaka správne vyplneniu, už aj tak okliešteného, voľného času zviditeľňujú v pozitívnom slova zmysle dobré meno školy, mesta, regiónu i krajiny! I vďaka reprezentácii školy bola študentka novozámockého gymnázia Brigitte Horváthová ohodnotená primátorom mesta ocenením Čestný občan mesta.

Voľný čas sa stáva obrovskou hodnotou ľudí, ktorí študujú alebo pracujú. Pre jednotlivcov a kolektívy je dôležité správne využitie voľného času. Ľudia si vytyčujú ciele, obyčajne vysoké, ktoré sa snažia naplniť. Napokon, každé úsilie by malo smerovať k rozvoju, pokroku, zlepšeniu sveta, v ktorom žijeme.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Zelina, M. *Ako sa stať tvorivým* Šamorín: FONTANA Kiadó, s.r.o. 1997, 187 strán, ISBN 80-85701-09-X

Perhács, J. kolektív, *Multidimenzionálne aspekty výchovy a vzdelávania* Nitra: PF UKF 2005, 345 strán, ISBN 80-8050-893-3

Tuma, M. *Tvorivý človek* Bratislava: Obzor 1991, 240 strán, ISBN 80-215-0177-4

Zelina, M. Zelinová M., *Rozvoj tvorivosti detí a mládeže* Bratislava: SPN 1990, 130 strán, ISBN 80-08-00442-8

Zelina, M. *Výchova tvorivej osobnosti* Bratislava: PFUK BA 1995, 156 strán, ISBN 80-223-0713-0

Komenský, J. A. *Zákony školy dobre spořádané. Sebrané spisy J. A. Komenského, svazek II.* Praha: St. ped. nakl. 1960, s. 267 – 302

www.minv.sk/dokumenty/statistiky

Prof. PhDr. Emília Kratochvílová, CSc. *Pedagogika voľného času* Trnava: TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS 2010, 356 strán, ISBN 978-80-8082-330-6

ADRESA AUTORA

PaedDr. Adriena Medzihorská

Gymnázium Nové Zámky

M.R.Štefánika 16

940 01 Nové Zámky

med4@post.sk